
TEATEID JA SÜNDMUSI

Teoloogide, orientalistide ja folkloristide ühiskonverents TÜ usuteaduskonnas

Ühiskonverentside traditsioon koos Saksamaa Religiooniloo Uurimisseltsiga Tartu Ülikooli usuteaduskonnas sai alguse juba 1992. a novembris. Käesoleva aasta augustis nägi Münsteris trükivalgust eelmise konverentsi, mis toimus 2001. a novembri algul ja oli pühendatud TÜ usuteaduskonna taasavamise 10. aastapäevale, soliidne kõvakaaneline maineka teadusseeria raames välja antud artiklikogumik.

Kuues ühissümposion, millel osalesid lisaks eespool nimetatud peakorraldajatele ka Akadeemiline Teoloogia Selts ja Eesti Akadeemiline Orientaalselts, leidis aset TÜ nõukogu saalis 3.–4. oktoobril 2003. Selle üldteema oli *Die Bedeutung von Grundtexten für die religiöse Identität* (“Põhiteksti tähendus religioossele identiteedile”). Ettekandeid peeti kokku 19. Kuulama tuli ka rohkesti üliõpilasi, sest suur osa ettekandeid peeti eesti keeles. Sellisel juhul

jagati väliskülastele eelnevalt kätte võõrkeelne tekst, küsimused ja sõnavõtud olid loomulikult saksa või inglise keeles.

Pärast TÜ õppeprorektori prof Tõnu Lehtsaare avasõna ning TÜ usuteaduskonna dekaani dr Riho Altnurme ja Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi presidendi prof Tarmo Kulmari tervitusi kuulati ära selle päeva teoloogiliste ettekannete rühm. Esmalt sai sõna esimestel usuteaduskonna taastamise järgsetel aastatel süstemaatiliselt usuteadust õpetanud teenekas külalisprofessor dr dr Egon Brinkschmidt, kes rääkis religioosest põhitekstist autonoomia, heteronoomia ja teonoomia pingeväljas. Praktilise usuteaduse professor Tõnu Lehtsaar kõneles identiteedi muutumise usulistest aspektidest konfliktisituatsioonis. Tallinna Jaani koguduse õpetaja professor Toomas Paul analüüsis Piibli rolli eestlaste iseteadvuse tärkamises. Vana Testamendi ja semitistika professor Kalle Kase-maa keskendus põhitekstide tähendusele religioosse identiteedi seisukohalt Jehuda Halevi raamatu *Kusari* kaudu.

Järgnesid ettekanded Lähis-Ida vanadest kultuuridest. Münsteri ülikooli emeriitprofessori Manfred Dietrichi, Saksamaa Religiooniloo Uurimisseltsi esimehe ja Euroopa juhtiva assürioloogi uurimus käsitles Ugariti kanoonilisi jumalanimistuid. Usuteaduskonna kauaaegne külalisõppejõud, sellest sügisest Lähis-Ida vanade keelte ja kultuuride professor Thomas Kämmerer vaatles võrdlevalt põhitekstide tähendust religioossele identiteedile vana- ja uussumeri ajajärgul.

Võrdleva rahvaluule alaste ettekannete rühma juhatas sisse Helsingi Ülikooli võrdleva usunditeaduse professor Juha Pentikäinen, kes võrdles pühamärke kaljujoonistel ja religioosses eepikas. Tallinna Pedagoogikaülikooli dotsent dr Marju Kõivupuu rääkis kirikliku traditsiooni mõjust Lõuna-Eesti matusekombestiku eripärade väljakujunemisele. Kirjandusmuuseumi vanemteaduril dr Mare Kõival olid vaatluse all Eestis levinud rahvapärased tarkuseraamatud ja Vigala Sassi nn maausupiibel.

Teine päev algas samuti teoloogiliste ettekannetega. Uue Testamendi lektor mag Ain Riistan tutvustas uurimuse *Identiteedikeskse Piibli-interpreteerimise aspektid: Eesti vabakirikud Eesti Euroopa*

Liiduga ühinemisreferendumi diskussioonis põnevaid tulemusi, mis olid saadud kahasse religioonisotsioloogia doktorandi mag Lea Altnurmega. Järgnevalt analüüsis mag Lea Altnurme ise baas-tekstide avaldumist ja osakaalu religioossetes elulugudes. EELK Usuteaduse Instituudi usuteaduskonna dekaan *lic. theol.* Randar Tasmuth rääkis teemal *Teekond tasuta heade sõnumite eest kuni kirjaliku evangeeliumini: katse hinnata kuulutuse ja teksti tähendust evangeeliumi kui põhiteksti väljakujunemisest varakristlikul ajastul.* Kirikuloo doktorandi mag Aira Võsa ettekanne *Aadam enne ja pärast langemist. Androgiünse ürginimese lugu J. G. Gichteli (1638–1710) järgi* võimaldas analüütilist pilguheitu XVII sajandi saksa teoloogilisse mõttemaailma.

Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi asepresident, Riigikogu liige mag Andres Herkel uuris arhailise teksti rütmi ja kõla, keskendudes veedade ajastu ja varabudistlikele tekstidele. TÜ orientalistikakeskuse teadur Teet Toome tutvustas ettekandes *Bodhisattva Lootossuutras: kosmiline identiteet* budistlikes tekstides avalduvaid religioosse identiteedi probleeme.

Pärastlõunase istungi esimene kõne oli kirikuloo dotsent dr Urmas Pettilt, kes rääkis Martin Lutheri ja luterluse vahekorra Tartu teoloogi Th. Harnacki käsitluses. Süstemaatika doktorant mag Alar Helstein võrdles seejärel piibelliku ja teadusliku argumenteerimisviisi tüpoloogiad. Viimase kahe ettekande ühine märksõna oli totalitarism. Võrdleva usuteaduse professor Tarmo Kulmar arendas põhiteksti ja religioosse identiteedi mõistetest lähtudes edasi varatotalitaarse riigi teooriat. Kirikuloo vanemteadur dr Riho Altnurme lõpetas konverentsi piibellike põhjenduste uurimisega kiriku ja riigi suhetele Nõukogude perioodi EELK ametlikes tekstides.

Lõppsõnadega esinesid prof dr dr Egon Brinkschmidt, Akadeemilise Teoloogia Seltsi esimees mag Ain Riistan ja TÜ usuteaduskonna dekaan dr Riho Altnurme, kes tunnistasid kahepäevase mitmekülgse ja tiheda mõttevahetuse kõigiti kordaläinuks.

Järgmine ühissümposium toimub 2005. a sügisel.

Tarmo Kulmar

Akadeemilise Teoloogia Seltsi viies üldkoosolek

Akadeemilise Teoloogia Seltsi üldkoosolek toimus korduskoosolekuna 6. mail 2003. aastal Tallinnas, Usuteaduse Instituudis. Tervitussõnad ütles ATS-i aseesimees R. Tasmuth ning pidas seejärel akadeemilise ettekande teemal *Perekonnamuudelid Piiblis*.

Seltsi esimees Ain Riistan andis aru ATS-i juhatuse tegevusest möödunud aastal. Ta tõdes, et juhatuse töös on olnud probleeme. Esimehel, laekuril ja sekretäril on olnud raske kokkusaamisi organiseerida. Ta arvas, et uue juhatuse valimisel tuleks mõelda kandidaatide parematele koostöövõimalustele.

Seejärel võttis sõna seltsi sekretär Tiina Vähi ja teatas, et ei soovi jätkata järgneval perioodil sekretäri kohal, kuna ta viibib üsna palju Eestist eemal, on hõivatud doktoritööga ja peab loenguid Helsingi Ülikoolis, samuti Saksamaal Marburgi ülikoolis. Ain Riistan tegi ettepaneku, et seltsi juhatuse võiks valida kolmeks aastaks, sest pangatoimingute seisukohast on tähtis, et laekur oleks sama inimene.

Seltsi laekur Vallo Ehasalu esitas aruande seltsi rahalise olukorra kohta. Kuna revident Peeter Roosimaa ei saanud koosolekul viibida, siis esimees luges ette tema koostatud aruande, millele järgnes arutelu ja laekuri selgitused revidendi märkustele. Laekuri aruandest selgus, et liikmemaksu oli jooksva aastal juba tasunud vaid üks inimene, mille järel tekkis küsimus liikmemaksu suurusest. Liikmemaks otsustati jätta endiseks st 200 krooni aastas.

Vast kõige pakilisemad küsimused kerkisid esile seoses Usuteadusliku Ajakirja väljaandmisega. 2002. aasta lõpul sattus ajakiri rahalistesse raskustesse. Seni on ajakirja müüdnud alla omahinna ning koosoleku toimumise ajaks oli dotatsioon ajakirja väljaandmiseks lõppenud. Sponsoritega on küll läbirääkimisi peetud, ka Tartu Ülikooli usuteaduskond on neis suhetes omapoolset toetust

avaldanud. Kuid välisrahadest sõltumine on pannud toimetuse ja seltsi juhatuse mõtted liikuma ajakirja väljaandjate ringi laiendamise suunas.

Ajakirja väljaandjate ringi laiendamiseks tehtigi ettepanek, et Usuteaduslikust Ajakirjast võiks saada ATS-i ja Eestis tegutsevate teoloogilist kõrgharidust pakkuvate õppeasutuste ühine ajakiri. Avaldati lootust, et kui koolid on väljaandjad, siis on neil ka suurem huvi neid ajakirju levitada. Samuti saaks ajakirju kasutada ka koolide õppeprogrammis.

Kuna Alar Laats loobus Usuteadusliku Ajakirja peatoimetaja ametist, siis tehti ettepanek, et valitav uus ATS-i esimees võiks ühtlasi olla ka Usuteadusliku Ajakirja peatoimetaja, kes peaks seltsi ja ajakirja nimel läbirääkimisi vastavate koolidega. Ettepanek pandi hääletusele ning võeti üksmeelselt vastu. Teised ajakirja toimetuse kolleegiumi liikmed jäid oma ametiülesannetesse edasi.

Seejärel valiti kolmeks aastaks uus ATS-i juhatuse:

esimees Ain Riistan
aseesimees Randar Tasmuth
laekur Vallo Ehasalu
sekretär Lea Altnurme
revident Peeter Roosimaa

ATS-i järgmine üldkoosolek toimub 6. aprillil 2004. aastal kell 15.00 Tartu Ülikooli usuteaduskonna ruumides.

Lea Altnurme

Täiendus

Usuteadusliku Ajakirja numbris 1/2002 (50) ilmunud Tartu Kõrgemas Usuteaduslikus Seminaris kaitstud lõputööde loetelust on eksikombel välja jäänud Risto Tamme 1997. a kaitstud lõputöö *Homoseksuaalsus kaasaegses kristlikus eetikas*.

Vabandame!